
**Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2009:3**

**Diakoners medverkan vid
vigsel- och begravningsgudstjänster**

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner om diakoners medverkan vid vigsel- och begravningsgudstjänster. Förslagen överensstämmer i huvudsak med de förslag som behandlades och avslogs vid 2008 års kyrkomöte. Den genomlysning av olika aspekter som gjordes förra året gäller fortfarande. Gudstjänstutskottet föreslår Kyrkomötet att avslå motion 2009:4 och motion 2009:64.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionernas förslag.....	3
Motion 2009:4 av Lars-Ivar Ericson, Diakoners medverkan vid begravnings- och vigselgudstjänster	3
Motion 2009:64 av Runar Patriksson, Diakoners rätt att viga och förrätta jordfästningar i Svenska kyrkans ordning	3
Yttrande från Läronämnden	3
Bakgrund.....	3
Tidigare kyrkomöten.....	3
En förändrad äktenskapslagstiftning	4
Utskottets överväganden.....	4
Bilaga 1, Läronämndens yttrande 2009:4y.....	6

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

G 2009:3

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:4.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:64.

Motionernas förslag

Motion 2009:4 av Lars-Ivar Ericson, Diakoners medverkan vid begravnings- och vigselgudstjänster

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda och lämna förslag till anvisningar om hur diakoner kan medverka vid begravnings- och vigselgudstjänster.

Motion 2009:64 av Runar Patriksson, Diakoners rätt att viga och förrätta jordfästningar i Svenska kyrkans ordning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda och återkomma med förslag om att ge diakoner rätt att viga och förrätta jordfästningar i Svenska kyrkans ordning.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2009:4 och motion 2009:64 i *bilaga 1*, Ln 2009:4y.

Bakgrund

Tidigare kyrkomöten

2008 behandlade Gudstjänstutskottet i G 2008:3 *Diakoners rätt att leda vigsel- och begravningsgudstjänst* två motioner vars förslag i huvudsak var identiska med de förslag som nu läggs fram i motion 2009:4 och motion 2009:64.

I betänkandet redogjorde Gudstjänstutskottet för kyrkoordningens stadgar vad avser begravning, vigsel samt vem som får leda en gudstjänst. Tidigare kyrkomötens behandling av frågor om innehållet i diakonens uppdrag samt reglering av diakontjänster i församlingarna redovisades. Vidare presenterade utskottet biskopsmötets uttalanden i *Biskop, präst och diakon i Svenska kyrkan. Ett biskopsbrev om kyrkans ämbete* (Biskopsmötet 1990) och i *Begravningen – ett brev från Svenska kyrkans biskopar* (Biskopsmötet 2006). Det konstaterades också att vigseln är en juridiskt bindande akt och att präster får rätten att vara vigselförrättare i och med sin vining.

Gudstjänstutskottet betonade i sina överväganden behovet av diakoner i församlingarna och konstaterade samtidigt att uppdraget har, som Läronämnden skrev, ”en tydlig karitativ inriktning”. Utskottet menade därför att motionärernas förslag inte är den väg på vilken man bäst försvarar behovet av diakoner. Vidare skrev utskottet att det diakonala arbetsfältet är stort och att det finns en stor efterfrågan på diakonala insatser. Relationen mellan kompetens och uppdragets innehåll betonades samt att diakonerna har en särskild roll att fylla i samband med begravningar, som dock inte innebär att leda gudstjänsten.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag att avslå motionerna.

En förändrad äktenskapslagstiftning

Sedan Kyrkomötet förra året har riksdagen den 1 april 2009 beslutat om en ny äktenskapslagstiftning, som gäller från 1 maj 2009. Även Svenska kyrkan måste, i likhet med andra kyrkor och samfund, fortsättningsvis ansöka om vigselrätt för sina präster. Under det första året gäller en övergångsregel som automatiskt förlänger prästernas vigselrätt till 1 maj 2010.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:4.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:64.

Gudstjänstutskottet konstaterar att man här fått att behandla en frågeställning som var föremål för utskottets arbete för ett år sedan. Den genomlysning av olika aspekter som då gjordes gäller fortfarande.

Gudstjänstutskottet menar därför att motionerna ska avslås, men vill ta tillfället i akt att peka på ett par saker i anslutning till förslagen.

För diakoners medverkan i vigsel- och begravningsgudstjänster behövs inga ytterligare anvisningar. Sådan medverkan förekommer redan på många håll. Formen för och omfattningen av diakonens ansvar i en sådan gudstjänst måste med nödvändighet relatera till den specifika situationen och lösas pastoralt inom församlingen och arbetslaget. Läronämnden påminner i sitt yttrande om den grundläggande principen att prästen har huvudansvaret för förkunnelsen, vilket inte innebär att endast prästen har rätt att förkunna.

Det är också viktigt att se att en vigselgudstjänst eller en begravningsgudstjänst inte är en enskild arbetsinsats, utan ett tillfälle som är en del i en längre process. Det finns alltid ett före och ett efter. I många faser under processens gång är diakonen den mest självklara länken till församlingen. Utskottet menar att det finns anledning att ytterligare reflektera över hur hela församlingen kan bli delaktig i arbetet med de kyrkliga handlingarna. Svenska kyrkan är och vill vara en folkkyrka. Det är därför naturligt att arbetet med och i anslutning till de kyrkliga handlingarna också involverar lekfolket. I kyrkohandbokens allmänna anvisningar om begravning nämns dels att begravningsgudstjänsten ingår i ett sammanhang, dels olika former för medverkan på lämplig plats i gudstjänsten.

I motion 2009:64 föreslås att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda och återkomma med förslag om att ge diakoner rätt att viga och förrätta jordfästningar i Svenska kyrkans ordning. Med beslutet om en ny äktenskapslag följer att Svenska kyrkan måste ansöka om vigselrätt, om Kyrkomötet beslutar så. Till det hör också att kyrkan ansöker om vigselbehörighet för sina präster. Det har ingenstans i förarbetena, vare sig från Svenska kyrkans eller statens sida, framförts förslag om att ansökan om vigselbehörighet också skulle kunna gälla diakoner i Svenska kyrkan. I lagtexten och dess förarbeten nämns, i fråga om Svenska kyrkan, endast präster som vigselförrättare. Utskottet har ingen annan uppfattning i denna fråga och föreslår att de båda motionerna 2009:4 och 2009:64 avslås.

Uppsala den 25 september 2009

På Gudstjänstutskottets vägnar

Glenn Håkansson, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Glenn Håkansson, ordförande, Timmy Leijen, Ulla-Britt Emanuelsson, Gun Andersson, Anna Karin Hammar, Katarina Ramnerö Ödestad, Ingegerd Flock Andersson, Gerd Johansson, Anders Åkerlund, Anna-Sara Walldén, Fredrik Nilsson, Kerstin Hesslefors Persson, Marianne Kronbäck, Christina Holmgren och Kaya Ålander.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anita Eiderbrant Bylund, Tommy Eriksson, Ann-Kristin Forsman, Marija Kogler Johnsson, Ann-Sofie Persson, Laila Johansson, Birgit Ahlström, Ola Isacson, Lena Brolin, Ann-Christin Lind, Lars Arvidsson, Ingrid Skäremo och Ylva Wahlström.

Biskoparna Martin Lind och Caroline Krook har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2009:4y

**Om diakoners medverkan vid
vigsel- och begravningsgudstjänster i Svenska kyrkan**

Läronämndens yttrande över motionerna 2009:4 och 2009:64 angående diakoners medverkan vid vigsel- och begravningsgudstjänster.

Läronämnden vill i frågan hänvisa till Ln 2008: 9y där man i sin tur hänvisar till Ln 2003:6y och 2001:6 angående diakoners rätt att förrätta vigsel- och begravningsgudstjänster. Där anförs att

Diakonens uppdrag har i Svenska kyrkan en tydlig karitativ inriktning, vilken framgår av inledningstexten till sjunde avdelningen i kyrkoordningen:

”Diakonen är genom sin gärning ett barmhärtighetens tecken i både församlingen och samhället. Diakonen har ett ansvar att göra kärlekens gärningar, särskilt mot utsatta människor. Uppgifterna varierar beroende på de lokala sociala behoven och församlingarnas strukturer och diakonala prioriteringar. Uppdraget har en karitativ inriktning som också kan komma till uttryck exempelvis i undervisning. Varhelst det finns mänsklig nöd är det diakonens kallelse att ingripa och inspirera andra att ta ansvar.”

Mot bakgrund av denna skrivning i kyrkoordningen menar Läronämnden att de gudstjänster som de kyrkliga handlingarna utgör är knutna till det särskilda förkunnelseansvar, som i Svenska kyrkan av tradition vilar på prästerna.

Uppsala den 19 augusti 2009

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Anne-Louise Eriksson, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Lind, biskop Erik Aurelius, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Sven Thidevall, biskop Antje Jackelén, biskop Carl Axel Aurelius, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tony Guldbrandzén, biskop Hans Stiglund, biskop Caroline Krook, Kajsa Ahlstrand, Edgar Almén, Curt Forsbring, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.